

ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑ - ΠΡΟΣΘΗΚΗ

Στο σχέδιο νόμου αρμοδιότητας Υπουργείου Επικρατείας, «Ισότητα στον πολιτικό γάμο, τροποποίηση του Αστικού Κώδικα και άλλες διατάξεις».

Θέμα : Τροποποίηση διατάξεων των Ν. 3089/2002 και Ν. 3305/2005 για την παρένθετη μητρότητα

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

Η παρένθετη κυοφορία παρέχει μια λύση σε όσους έχουν προβλήματα γονιμότητας και μπορεί να ικανοποιήσει τη βαθιά επιθυμία για απόκτηση παιδιού. Ταυτόχρονα, όμως, εγείρει δύσκολα ηθικά και νομικά ζητήματα, καθώς και ζητήματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, όπως τη Γερμανία, τη Γαλλία, τη Σουηδία, τη Φινλανδία και την Ιταλία η παρένθετη κυοφορία/μητρότητα απαγορεύεται. Απαγορευτικοί νόμοι ισχύουν και στα Βαλκάνια (π.χ. Σερβία), την Ασία (πχ. Κίνα), ενώ στις ΗΠΑ δεν υπάρχει ομοσπονδιακός νόμος που ρυθμίζει το θέμα και η παρένθετη κύηση επιτρέπεται σε ορισμένες μόνο Πολιτείες.

Στη χώρα μας, το νομικό πλαίσιο προβλέπει ήδη από το 2002 τη λεγόμενη αλτρομιστική παρένθετη κύηση, χωρίς δηλαδή οικονομικό αντάλλαγμα, και υπό συγκεκριμένες προϋποθέσεις, αφού μεσολαβήσει δικαστική απόφαση. Οι προϋποθέσεις αυτές όμως «χαλαρώνουν» σταδιακά μέσα από αλλεπάλληλες τροποποιήσεις της νομοθεσίας. Πιο συγκεκριμένα, μετά την τροποποίηση του όγδοου άρθρου του Ν. 3302/2002 με το άρθρο 17 του Ν.4272/2014 (ΦΕΚ Α 145/11.7.2014), αρκεί πλέον έστω η προσωρινή διαμονή της παρένθετης μητέρας ή των μελλοντικών γονιών στην Ελλάδα, μετατρέποντας τη χώρα μας σε τόπο αναπαραγωγικού τουρισμού, όπως προκύπτει άλλωστε και από σχετική

υπόθεση που ήρθε πρόσφατα στο φως της δημοσιότητας. Από τη μέχρι σήμερα εφαρμογή του θεσμού έχει προκύψει ότι το «άνοιγμα» σε μη μόνιμους κατοίκους ευνοεί εμπορευματοποίηση της διαδικασίας. Είναι υπαρκτός ο κίνδυνος, όπως διαπιστώνεται και από τα Ηνωμένα Έθνη από την διεθνή επισκόπηση του θεσμού, τα παιδιά που γεννιούνται μέσω παρένθετης μητρότητας να αποτελέσουν αντικείμενο εμπορίας, διακίνησης, εκμετάλλευσης και συναλλαγής. Ομοίως, είναι υπαρκτός ο κίνδυνος ενός ιδιότυπου trafficking γυναικών προκειμένου να καταστούν παρένθετες μητέρες, πράγμα, που, όπως είναι φανερό καταλήγει στην πλήρη εμπορευματοποίηση του γυναικείου σώματος. Για τους λόγους αυτούς και προκειμένου να εξασφαλισθεί ο αλτρουιστικός χαρακτήρας της διαδικασίας κρίνεται αναγκαία η τροποποίηση του υφιστάμενου νομικού πλαισίου έτσι ώστε η παρένθετη κύηση να επιτρέπεται μόνο στην περίπτωση που τόσο η μέλλουσα μητέρα, όσο και η κυοφόρος έχουν την μόνιμη κατοικία τους στην Ελλάδα

Παρομοίως, η μεσολάβηση των Μονάδων Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής μεταξύ της παρένθετης κυοφόρου και των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο μέσω παρένθετης μητρότητας για την καταβολή των δαπανών και των αποζημιώσεων προς την κυοφόρο ενέχει τον κίνδυνο να καταστήσει τις Μονάδες αυτές μεσάζοντες της διαδικασίας και επιτείνει τον κίνδυνο πλήρους εμπορευματοποίησης της. Προκρίνεται συνεπώς, ως ασφαλέστερη και πιο διαφανής, η απευθείας καταβολή των δαπανών και αποζημιώσεων προς την παρένθετη κυοφόρο από τα πρόσωπα που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο μέσω της παρένθετης κύησης και μάλιστα με διατραπεζική μεταφορά ή με κάθε άλλον νόμιμο προβλεπόμενο τρόπο, έτσι ώστε να διασφαλίζεται ο αλτρουιστικός χαρακτήρας της παρένθετης κύησης με την μικρότερη δυνατή εμπλοκή των Μονάδων Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής μόνο στο ιατρικό κομμάτι της διαδικασίας και όχι στο οικονομικό.

Περαιτέρω, είναι αποδεδειγμένο ιατρικά ότι η υγεία της κυοφόρου παρένθετης είναι δυνατόν να κινδυνέψει σοβαρά τόσο κατά τη διαδικασία της εμβρυομεταφοράς, όσο και κατά τη διάρκεια της κύησης. Εκτός από τους συνηθισμένους κινδύνους (π.χ. σακχαρώδης διαβήτης, αιμορραγία, υπέρταση και εκλαμψία, κατάθλιψη μετά τον τοκετό), υπάρχει πάντα ο κίνδυνος επιπλοκών που μπορεί να οδηγήσουν σε μελλοντική ανικανότητα τεκνοποίησης. Θα πρέπει λοιπόν να τεθούν επιπλέον προϋποθέσεις σχετικά με το πλήθος των παρένθετων κυήσεων τις οποίες μπορεί να διανύσει η παρένθετη κυοφόρος, όπως άλλωστε ισχύει και διεθνώς. Αυτό είναι όμως αναγκαίο και για τον λόγο ότι έτσι διασφαλίζεται ότι η παρένθετη κύηση δεν γίνεται εξ' επαγγέλματος. Επιπλέον, είναι σκόπιμο να τεθεί ως προϋπόθεση για την παρένθετη κυοφόρο να έχει ιστορικό τουλάχιστον μίας (1) φυσιολογικής τελειόμηνης κύησης

που οδήγησε σε τοκετό και απόκτηση παιδιού και να μην έχει υποβληθεί σε περισσότερες από δύο καισαρικές τομές, ώστε να διασφαλίζεται αφενός μεν ότι πράγματι γνωρίζει εκ πείρας τη διαδικασία, αλλά και τους πιθανούς κινδύνους μιας εγκυμοσύνης, αφετέρου ότι ιατρικά δεν υποβάλλεται σε υπέρμετρο κίνδυνο στην περίπτωση που έχει υποβληθεί ήδη σε δυο καισαρικές τομές στο παρελθόν.

Τέλος είναι σημαντικό να διασφαλίζεται η πλήρης και εκ των προτέρων κατανόηση από μέρους της παρένθετης κυοφόρου των κινδύνων που πιθανόν θα διατρέξει λόγω της εμβρυομεταφοράς και της εγκυμοσύνης και για τον λόγο αυτό προτείνεται η εκπροσώπησή της από δικηγόρο, διαφορετικό από τον δικηγόρο των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο μέσω της παρένθετης μητρότητας και να βεβαιώνεται ότι λαμβάνει ενημέρωση τόσο για τα νομικά, όσο και για τα ιατρικά συναφή με την παρένθετη κυοφορία ζητήματα στη μητρική της γλώσσα. Συναφώς, θα πρέπει να ληφθεί πρόνοια ώστε η καταβολή των δαπανών που απαιτούνται για αμοιβή του δικηγόρου που εκπροσωπεί την παρένθετη κυοφόρο, καθώς και η καταβολή τυχόν δαπανών διερμηνείας βαρύνει τους μελλοντικούς γονείς και οι δαπάνες αυτές δεν συνιστούν απαγορευμένο αντάλλαγμα.

Έτι περαιτέρω, η πρόβλεψη για δημιουργία Μητρώου Δικαστικών Αδειών που χορηγήθηκαν κατά το άρθρο 1458 του Αστικού Κώδικα, κυήσεων που πραγματοποιήθηκαν μετά τη χορήγηση της ως άνω δικαστικής Άδειας και Τοκετών μέσω παρένθετης κυοφορίας κρίνεται ως απολύτως αναγκαία, δεδομένου ότι αυτή τη στιγμή στη χώρα μας δεν είναι γνωστός ούτε ο ακριβής αριθμός των δικαστικών αποφάσεων με τις οποίες χορηγήθηκε άδεια για παρένθετη κύηση, ούτε πολύ περισσότερο αν ακολούθησε εμβρυομεταφορά, κυοφορία και τοκετός βάσει των εκδοθέντων σχετικών δικαστικών αποφάσεων. Η δημιουργία αυτού του Μητρώου είναι επίσης αναγκαία ώστε να είναι δυνατόν να διακριβωθούν οι προϋποθέσεις που τίθενται ως ανωτέρω στο πρόσωπο της παρένθετης κυοφόρου σχετικά με προηγούμενες παρένθετες κυήσεις κλπ. Επίσης, η ύπαρξη Μητρώου θέτει τις βασικές και αναγκαίες προϋποθέσεις ώστε να προστατεύεται στοιχειωδώς το δικαίωμα πρόσβασης του παιδιού σε πληροφορίες σχετικά με την ταυτότητα και την προέλευσή, όπως προβλέπεται από την UNICEF και τις Αρχές της Βερόνας, αφού η γνώση της καταγωγής είναι τεράστιας σημασίας για τη σωματική, ψυχική, πολιτισμική και πνευματική ανάπτυξή του, ενώ επηρεάζει τη διασφάλιση και άλλων θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως της υγείας, της εκπαίδευσης και της διατήρησης των οικογενειακών δεσμών.

Σύμφωνα με όλα τα ανωτέρω, οι παθογένειες που έχουν διαγνωσθεί από την τουλάχιστον 20ετή εφαρμογή του θεσμού πρέπει να αποτελέσουν οδηγό για την

αναμόρφωσή του, με γνώμονα το βέλτιστο συμφέρον τόσο των παιδιών, όσο και των γυναικών που κυοφορούν ως παρένθετες.

Άρθρο...

Αντικατάσταση του άρθρου όγδοου του Ν. 3089/2002

Το άρθρο όγδοο του Ν. 3089/2002 αντικαθίσταται ως εξής:

«Τα άρθρα 1458 και 1464 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που η αιτούσα και η κυοφόρος γυναίκα έχουν την μόνιμη κατοικία τους στην Ελλάδα. Για την απόδειξη της μόνιμης κατοικίας, αρκεί οποιοδήποτε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο.»

Άρθρο...

Αντικατάσταση της παρ. 1 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005

Η παράγραφος 1 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005 αντικαθίσταται ως εξής :

«1. Η Παρένθετη μητρότητα επιτρέπεται υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 1458 Α.Κ. και όγδοο του Ν. 3089/2002, καθώς και υπό τις εξής επιπλέον προϋποθέσεις ως προς την υποψήφια κυοφόρο:

- α) να έχει ιστορικό τουλάχιστον μίας (1) φυσιολογικής κύησης που οδήγησε σε τελειόμηνο τοκετό χωρίς επιπλοκές και απόκτηση παιδιού
- β) να μην έχει ιστορικό παραπάνω των συνολικά τεσσάρων (4) τοκετών και να μην έχει υποβληθεί σε περισσότερες από δύο (2) καισαρικές τομές.
- γ) να μην έχει ιστορικό παραπάνω των δύο (2) παρένθετων κυήσεων, ανεξάρτητα από το αν αυτές ολοκληρώθηκαν και οδήγησαν σε τοκετό.
- δ) να εκπροσωπείται από δικηγόρο, διαφορετικό από τον δικηγόρο των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο μέσω της παρένθετης μητρότητας και να βεβαιώνεται ότι λαμβάνει ενημέρωση τόσο για τα νομικά, όσο και για τα ιατρικά συναφή με την παρένθετη κυοφορία ζητήματα στη μητρική της γλώσσα»

Άρθρο...

Αντικατάσταση της παρ. 4 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005

Η παράγραφος 4 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005 αντικαθίσταται εξής :

«4. Η συμφωνία για κυοφορία από τρίτη γυναίκα γίνεται χωρίς οποιοδήποτε αντάλλαγμα. Δεν συνιστά αντάλλαγμα:

- α. η καταβολή των δαπανών που απαιτούνται για την επίτευξη της εγκυμοσύνης, την κυοφορία, τον τοκετό και τη λοχεία,

β. κάθε θετική ζημία της κυοφόρου εξαιτίας αποχής από την εργασία της, καθώς και οι αμοιβές για εξαρτημένη εργασία, τις οποίες στερήθηκε λόγω απουσίας, με σκοπό την επίτευξη της εγκυμοσύνης, την κυοφορία, τον τοκετό και τη λοχεία.

γ. η καταβολή των δαπανών που απαιτούνται για αμοιβή του δικηγόρου που εκπροσωπεί την κυοφόρο, καθώς και η καταβολή τυχόν δαπανών διερμηνείας.

Το ύψος των καλυπτόμενων δαπανών και αποζημιώσεων καθορίζεται με απόφαση της Αρχής.

Η καταβολή των καλυπτόμενων κατά τα ανωτέρω δαπανών και αποζημιώσεων γίνεται προς την κυοφόρο απευθείας με διατραπεζική μεταφορά ή με κάθε νόμιμο προβλεπόμενο τρόπο από τα πρόσωπα που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο μέσω της παρένθετης μητρότητας.»

Άρθρο...

Προσθήκη περίπτωσης (στ) στην παρ. 2 του άρθρου 20 του Ν. 3305/2005

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 20 του Ν. 3305/2005, μετά την περίπτωση (ε) προστίθεται περίπτωση (στ) ως εξής :

«στ) Μητρώο Δικαστικών Αδειών που χορηγήθηκαν κατά το άρθρο 1458 του Αστικού Κώδικα, κυήσεων που πραγματοποιήθηκαν μετά τη χορήγηση της ως άνω Δικαστικής Άδειας και Τοκετών μέσω παρένθετης κυοφορίας. Οι Μονάδες Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής υποχρεούνται όπως δηλώνουν αμελλητί στο ως άνω Μητρώο τα σχετικά στοιχεία. Με απόφαση της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.»

ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΡΟΠΟΠΟΙΟΥΜΕΝΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ

<i>Προτεινόμενες διατάξεις</i>	<i>Υφιστάμενες διατάξεις</i>
<p style="text-align: center;"><u>Άρθρο</u></p> <p><u>Αντικατάσταση του άρθρου όγδοου του Ν. 3089/2002</u></p> <p>Το άρθρο όγδοο του Ν. 3089/2002 αντικαθίσταται ως εξής:</p> <p>«Τα άρθρα 1458 και 1464 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που η αιτούσα και η κυοφόρος</p>	<p>Αντικαθίσταται το άρθρο όγδοο του Ν. 3089/2002, το οποίο είχε ως εξής:</p> <p>«Τα άρθρα 1458 και 1464 του Αστικού Κώδικα εφαρμόζονται μόνο στην περίπτωση που η αιτούσα ή εκείνη που θα</p>

<p>γυναίκα έχουν την μόνιμη κατοικία τους στην Ελλάδα. Για την απόδειξη της μόνιμης κατοικίας, αρκεί οποιοδήποτε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο.»</p>	<p>κυοφορήσει το τέκνο έχει την κατοικία της ή την προσωρινή διαμονή της στην Ελλάδα.»</p>
<p style="text-align: center;"><u>Άρθρο...</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Αντικατάσταση της παρ. 1 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005</u></p> <p>Η παράγραφος 1 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005 αντικαθίσταται ως εξής :</p> <p>«1. Η Παρένθετη μητρότητα επιτρέπεται υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 1458 Α.Κ. και όγδοο του Ν. 3089/2002, καθώς και υπό τις εξής επιπλέον προϋποθέσεις ως προς την υποψήφια κυοφόρο :</p> <p>α) να έχει ιστορικό τουλάχιστον μίας (1) φυσιολογικής κύησης που οδήγησε σε τελειόμηνο τοκετό χωρίς επιπλοκές και απόκτηση παιδιού</p> <p>β) να μην έχει ιστορικό παραπάνω των συνολικά τεσσάρων (4) τοκετών και να μην έχει υποβληθεί σε περισσότερες από δύο (2) καισαρικές τομές.</p> <p>γ) να μην έχει ιστορικό παραπάνω των δύο (2) παρένθετων κυήσεων, ανεξάρτητα από το αν αυτές ολοκληρώθηκαν και οδήγησαν σε τοκετό.</p> <p>δ) να εκπροσωπείται από δικηγόρο, διαφορετικό από τον δικηγόρο των προσώπων που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο μέσω της παρένθετης μητρότητας και να βεβαιώνεται ότι λαμβάνει ενημέρωση τόσο για τα νομικά, όσο και για</p>	<p>Αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005, η οποία είχε ως εξής:</p> <p>«1. Η παρένθετη μητρότητα επιτρέπεται υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 1458 Α.Κ. και όγδοο του Ν. 3089/2002.»</p>

<p>τα ιατρικά συναφή με την παρένθετη κυοφορία ζητήματα στη μητρική της γλώσσα»</p>	
<p style="text-align: center;"><u>Άρθρο...</u></p> <p style="text-align: center;"><u>Αντικατάσταση της παρ. 4 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005</u></p> <p>Η παράγραφος 4 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005 αντικαθίσταται εξής :</p> <p>«4. Η συμφωνία για κυοφορία από τρίτη γυναίκα γίνεται χωρίς οποιοδήποτε αντάλλαγμα. Δεν συνιστά αντάλλαγμα:</p> <p>α. η καταβολή των δαπανών που απαιτούνται για την επίτευξη της εγκυμοσύνης, την κυοφορία, τον τοκετό και τη λοχεία,</p> <p>β. κάθε θετική ζημία της κυοφόρου εξαιτίας αποχής από την εργασία της, καθώς και οι αμοιβές για εξαρτημένη εργασία, τις οποίες στερήθηκε λόγω απουσίας, με σκοπό την επίτευξη της εγκυμοσύνης, την κυοφορία, τον τοκετό και τη λοχεία.</p> <p>γ. η καταβολή των δαπανών που απαιτούνται για αμοιβή του δικηγόρου που εκπροσωπεί την κυοφόρο , καθώς και η καταβολή τυχόν δαπανών διερμηνείας.</p> <p>Το ύψος των καλυπτόμενων δαπανών και αποζημιώσεων καθορίζεται με απόφαση της Αρχής.</p> <p>Η καταβολή των καλυπτόμενων κατά τα ανωτέρω δαπανών και αποζημιώσεων γίνεται προς την κυοφόρο απευθείας με διατραπεζική μεταφορά ή με κάθε νόμιμο</p>	<p>Αντικαθίσταται η παράγραφος 4 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005, η οποία είχε ως εξής:</p> <p>«4.Η συμφωνία για κυοφορία από τρίτη γυναίκα γίνεται χωρίς οποιοδήποτε αντάλλαγμα. Δεν συνιστά αντάλλαγμα:</p> <p>α. η καταβολή των δαπανών που απαιτούνται για την επίτευξη της εγκυμοσύνης, την κυοφορία, τον τοκετό και τη λοχεία,</p> <p>β. κάθε θετική ζημία της κυοφόρου εξαιτίας αποχής από την εργασία της, καθώς και οι αμοιβές για εξαρτημένη εργασία, τις οποίες στερήθηκε λόγω απουσίας, με σκοπό την επίτευξη της εγκυμοσύνης, την κυοφορία, τον τοκετό και τη λοχεία.</p> <p>Το ύψος των καλυπτόμενων δαπανών και αποζημιώσεων καθορίζεται με απόφαση της Αρχής.»</p>

<p>προβλεπόμενο τρόπο από τα πρόσωπα που επιδιώκουν να αποκτήσουν τέκνο μέσω της παρένθετης μητρότητας.»</p>	
<p style="text-align: center;"><u>Άρθρο...</u></p> <p><u>Προσθήκη περίπτωσης (στ) στην παρ. 2 του άρθρου 20 του Ν. 3305/2005</u></p> <p>Στην παράγραφο 2 του άρθρου 20 του Ν. 3305/2005, μετά την περίπτωση (ε) προστίθεται περίπτωση (στ) ως εξής :</p> <p>«στ) Μητρώο Δικαστικών Αδειών που χορηγήθηκαν κατά το άρθρο 1458 του Αστικού Κώδικα, κήσεων που πραγματοποιήθηκαν μετά τη χορήγηση της ως άνω Δικαστικής Άδειας και Τοκετών μέσω παρένθετης κυοφορίας. Οι Μονάδες Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής υποχρεούνται όπως δηλώνουν αμελλητί στο ως άνω Μητρώο τα σχετικά στοιχεία. Με απόφαση της Εθνικής Αρχής Ιατρικώς Υποβοηθούμενης Αναπαραγωγής ρυθμίζεται κάθε θέμα σχετικό με την εφαρμογή του παρόντος.»</p>	<p>Αντικαθίσταται η παράγραφος 1 του άρθρου 13 του Ν. 3305/2005, η οποία είχε ως εξής:</p> <p>«1. Η παρένθετη μητρότητα επιτρέπεται υπό τους όρους που προβλέπονται στα άρθρα 1458 Α.Κ. και όγδοο του Ν. 3089/2002.»</p>

Αθήνα, 12 Φεβρουαρίου 2024

Η προτείνουσα βουλευτής

Αθηνά Λινού